TOVERI
(THE COMRADE)

The organ of the Finnish workers in the Western States. The only Finnish Daily in the West. Published Daily, except Sunday, at Astoria, Oregon, by the Western Workmen's Publishing Society.

Office Seventh and Commercial St., Opposite Post Office.
Phone: Office 365, Editorial Dep't 832
Post Office Address: TOVERI, Box 99, Astoria, Ore.

EDITORIAL STAFF
Elis Sulkanen, Managing Editor, Sulo Syvänen, Alex Sevo, Toivo A. Johnson, A. N. Koskela.

Entered as second-class mail matter July 18, 1912, at the Post Office at Astoria, Oregon, under the Act of March 3, 1879.

S. S. Järjestö itsenäisenä

Suomalainen Sosialistijärjestö on nyt vapauttanut itsensä Yhdysvaltain sosialistipuolueesta. Suhde sosialistipuolueeseen on muodostunut sellaiseksi, että siitä on ollut vain pelkkää riitaa ja tappelua suomalaisten sosialistien keskuudessa viime vuosien aikana. Järjestöä on ollut uhkaamassa hajaannus tämän erimielisyyden seurauksena. Ja vielä nytkin eräät osat järjestössämme lienevät uhkamielisellä kannalla järjestön enemmistön selvää päätöstä kohtaan.

Kysymys suhteista sosialistipuolueeseen on muodostunut sen taistelun käytännölliseksi ilmaisumuodoksi, jota käyvät keskenään marxilaiset ja opportunistiset sosialistit. Tänään olemme Amerikan suomalaisten keskuudessa siinä asemassa, että kaikki, jotka poituvat pois marxilaisen sosialismin ladulta, löytävät suojansa sosialistipuolueessa ja taas kaikki, jotka sitä tietä vieroksuvat pakenevat siitä. Sosialistipuolue on asettunut poikkipuolin yleismaailmallisen työväenliikkeen edistyksen eteen, vehkeilee joidenkin keskustalaispolitikoitsijoiden kanssa ja on siten vetänyt työväenliikkeen esitaistelijoiden raskaan tuomion päällensä. Ja siitä syystä luokalleen uskollisten työläisten on nyt erottava sosialistipuolueesta. Suomalaiset sosialistit tekevät niin.

Edustajakokouksen päätös tässä asiassa ilmaisee tinkimättömästi järjestön suuren enemmistön tahtoa. Ainoastaan Massan viisi edustajaa olivat puolueessa ehdottomasti pysymisen kannalla, mutta tulee muistaa, että *Massan alueen edustajakokouksessa tehtiin päätös, jolla kannatettiin eroa sosialistipuolueesta.* Vasemmistolla oli ehdoton enemmistö aluekokouksessa. Mutta edustajakokouksen edustajien vaalissa olivat raivaajalaiset "toimineet" tavallista ripeämmin. Heidän puoleltaan oli kerätty suuri summa ääniä omille ehdokkailleen. Ja kävi niin, että Raivaajan kannalla olevat tulivat valituksi edustajiksi. Massan alueella on jo hyvän joukon toistakymmentä osastoa itsenäisen järjestön kannalla. Oikeisto perustautuu vanhaan taitoonsa masinoimiseen ja totunnaistapoihin perustuvaan kiihotukseen radikaaleja vastsaan sosialistipuolueen puolesta. Mutta ajan virta on poistanut maaperän voimasanoihin perustuvalta politikoimiselta ja asettanut muutamia kiertämättömiä kysymyksiä työväestön eteen, joihin joukkojen on annettava selvä vastauksensa. Ja se vastaus on oleva raivaajalaisia vastustava.

Edustajakokouksen päätös sosialistipuolueesta eroamisasiassa kuuluu seuraavasti:

1. S. S. Järjestön toiminnan perustana on marxilaisen sosialistisen valistustyön tekeminen Amerikan suomenkielisen työväestön keskuudessa.

2. Tämän valistustyön luonteen mukaisesti S. S. Järjestö yhtyi amerikalaista työväenliikettä edustaneeseen Yhdysvaltain sosialistipuolueeseen. Viime aikoina kuitenkin kävi S. S. Järjestön jäsenistölle yhä selvemmäksi se, että Yhdysvaltain sosialistipuolue ei edustanut marxilaisen sosialismin mukaista valistustyötä, vaan pikkuporvarillista, reformistista mailmankatsomusta, ollen tämän Yhdysvaltain sosialistipuolueen epämarxilaisen ja opportunistisen kannan seurauksena m. m. se, että Kolmas Internationale antoi puolueelle tuomionsa.

3. Kun S. S. Järjestön kiinteä edelleen yhdessäolo sosialistipuolueen kanssa olisi pakottanut S. S. Järjestön valistustyön marxilaisesta sosialismista vieraille perusteille ja sen lisäksi olisi avustanut aineellisesti sosialistipuolueenkin tämänkaltaista meille vierasta työtä, niin johdonmukaisena seurauksena oli se, että jäsenistö osastojensa ja aluekokouksiensa kautta alkoi vaatia S. S. Järjestön eroamista Yhdysvaltain Sosialistipuolueesta.

4. Tämän vuoksi edustajakokous, toimien S. S. Järjestön jäsenistön ilmaiseman tahdon mukaisesti, päättää, että S. S. Järjestö heti katkaisee kaikki suhteensa Yhdysvaltain sosialistipuolueeseen.

5. Edustajakokous velvottaa S. S. Järjestön toimeenpanevan komitean kiireellisesti toimittamaan järjestön osastoille tiedon edustajakokouksen ohjelmasta, säännöistä ja päätöksistä sekä edustajakokouksen hyväksymän selostuksen Yhdysvaltain sosialistipuolueesta. Niitten osastojen, jotka kieltäytyvät noudattamasta edustajakokouksen päätöksiä, on siitä tehtävä virallinen ilmotus S. S. Järjestön toimeenpanevalle komitealle viimeistään maaliskuun 1 päivään 1921 mennessä.

Joiltakin tahoilta oli esitetty sellainen katsantokanta, ettei järjestön edustajakokouksella olisi muka oikeutta ottaa lainkaan keskuskeltavaksi puolueesta eroamista. Sellainen kanta osotettiin jo lapselliseksi ennen kokousta. Osotettiin kuinka järjetön oli näkökanta, joka voimassa olevia sääntöjä koetti tulkita niin, ettei joukoilla olisi oikeutta ilmituoda ajatuksiaan. Osotettiin myöskin kuinka järjestö sittenkin on vain suomalaisten osastojen kokoomus, niiden todellinen yhdistymä ja että sellaisena sillä on kaikki oikeudet päättää omista asioistaan ja suhteistaan. Tämän oikeuden järjestölle myönsi myöskin Sosialistipuolueen kansallissihteeri, joka puhui järjestön kokoukselle tästä asiasta. Järjestön kokous perustautuen osastojen ja joukkojen tahtoon, niiden evästyksiin ja käskyihin, päättikin sen vuoksi heti erota sosialistipuolueesta ja antaa osastoille, jotka mahdollisesti eivät tätä päätöstä hyväksy, aikaa maaliskuun ensimäiseen päivään tehdä ilmoituksensa siitä keskusvirastoon.

Osastojen on nyt otettava tämä päätös huomioonsa ja ryhdyttävä asianmukaisiin toimenpiteisiin sääntöjensä muuttamiseksi ja toimintaperusteidensa järjestämiseksi itsenäisen järjestön sääntöjen ja päätöksien mukaisesti. Osastot voivat tehdä säännöissään sellaiset muutokset joita eroaminen sosialistipuolueesta tarpeelliseksi tekee.

Ensi viikolla julkaisemme uudet nyt voimassa olevat edustajakokouksen hyväksymät säännöt. Osastojen virkailijoiden samoin kuin jäsenien yleensä olisi tutustuttava niihin mahdollisimman tarkoin. Samoin julkaisemme järjestön ohjelman ja muut päätökset, jotka osottavat millä perusteella järjestö nyt toimii.

Muuten itsenäiseksi järjestöksi muodostuminen ei saata aikaan mitään merkillisempää muutosta osastsojen tehtävissä yleensä. Meidän tehtävämme edelleen on valistustyön tekeminen suomalaisen työväestön keskuudessa. Meidän tulee säilyttää välineemme ja laitoksemme tämän työn edistämiseksi kuten tähänkin asti. Itsenäistä järjestöä vastaan on esitetty vaikka minkälaisia "pointeja", mutta ne ovat osottautuneet tyhjiksi sanoiksi. Oikeistolaisten mielikuvitus on nähnyt kaikenlaisia pelättäviä hirviöitä siinä, onpa joku luulotellut sitä kokonaan mahdottomaksikin. Mutta kaikki nuo ovat olleet vain keinoja politikoitsijoiden käsissä, joilla ne ovat yrittäneet vetää joukkoja sosialistipuolueen herrojen kynittäväksi. Itsenäinen järjestö on nyt muodostettu, se on olemassa ja se on alkanut toimintansa.

Toverin toimitus käsittää tämän lehden ennen kaikkea suomalaisen järjestön lehdeksi. Ja siitä syystä tämä lehti seuraa perustajiensa ja omistajiensa tahtoa siinä, että se puolustaa itsenäistä järjestöä koska osastot ja joukot yleensä Toverin lähimmällä kannatusalueellakin ovat sosialistipuolueesta eroamisen kannalla. Yhtiön vuosikokouksen tehtäväksi jää toimeenpanna asioiden kehitystä vastaavat sääntömuutokset. Siihen mennessä lehden toimitus tiukasti pysyy suomalaisen järjestön edustajakokouksen päätöksien kannalla ja vaatii selvää eroa sosialistipuolueesta.

"VAPUN" KIRJOITUKSET

Suomalaisten sosialististen kustannusliikkeiden kevätjulkaisu "Vappu" ilmestyy tänäkin vuonna säännölliseen tapaansa. Kirjoittajia kehotetaan heti tarttumaan kynäänsä "Vapun" avustamiseksi. Kirjoittajille maksetaan kohtuullinen korvaus. Kirjoitukset pitää olla Toverin toimituksessa helmik. 20 p. Kaikki avustus on lähetettävä Toverin toimituksselle.

Toverillisesti,

Vapun toimitus.

VALISTUSTYÖ VENÄJÄLLÄ

On jo mailmankuulu asia, että Neuvosto-Venäjällä on käynnissä valtava valistustyö. Se on itse asian, vallankumouksen, luonnossa. Ihmiset tulevat hirveän "uteliaiksi", tahtovat tietää jotain, tahtovat ymmärtää mistä oikein on kysymys. Ja vaativat opetusta. Sen kysyntä on paljon suurempi kuin sen tyydyttämisen mahdollisuudet. Mutta parastaan koittaa neuvostovalta.

"Punainen Pietari 1920" nimisessä lokakuun vallankumouksen kuvitetussa juhlajulkaisussa on runsaasti tietoja, tilastoja Pietarin opetusoloista. — Mainittakoon vain, että joulukuulla 1919 osotti tilasto kaupungissa olevan 62,491 lukutaidotonta, niistä naisia 52,903, huhtikuussa oli jo koulussa 23,542. Elokuulla oli lukutaidottomia 29,522, joista naisia 25,888. Kuukausittain pääsi lukukoulusta 2,000—4,500 ja lokakuulla oli kouluissa 22,091, joten voidaan sanoa, että lukutaidottomuus vallankumouksen pääkaupungissa jo on voitettu.

Pietarin Neuvostossa huhtik. 20 p. pitämässään puheessa lausui Maxim Gorki: "Toverit, se kiihkeä halu, millä 40-vuotiset opiskelevat, täyttää mielen ilolla. Kuinka nämä ihmiset janoavatkaan tietoa! Ja teidän, jotka nyt olette vallassa, täytyy tyydyttää tätä janoa. Ollessanne vastuunalaisessa asemassa on teidän tehtävä voitavanne, jotta näistä pimeistä, lukutaidottomista tulisi valistuneita ihmisiä. Tieto — se on valtava voima, joka voittaa, ja sillä varustettuina selviätte niistä vaikeuksista, joissa nyt ollaan.

"Meidän on ymmärrettävä, että nyt on tiedon ahmimisen aika. Ei ole voimakkaampaa asetta. Sillä kelpaa taistella ja voittaa. Vain järjen avulla olemme voineet kestää viime aikain vastukset. Järki ja tieto auttavat pääsemään tästä väljemmille vesille, tietoa tarvitaan senkin takia, että tästä joudutaan rauhalliseen sotaan imperialismin kanssa, joka yrittää meitä voittaa tiedoillaan ja tekniikallaan.

"Kaikkien meidän on opiskeltava. Täytyy hankkia tietoa mahdollisimman paljon, jotta voisimme sitä antaa mahdollisimman paljon maallemme, joka nauttii vapauden ja elämän paranemisen siunauksia. Tieto puhdistaa kuin tuli ja meillä on paljon sellaista, mikä on puhdistettava ja heitettävä pois. Vallankumouksellamme olemme antaneet paljon toisille kansoille, mutta sankaritekomme tulee paljoa suuremmaksi, jos kohoamme tiedon korkeuksiin". (Voimakkaita suosionosotuksia)

Pietarin ja sen läänin valistustoiminta on keskitetty Yhteiskunnallisen kasvatuksen osastoon, jossa on seuraavat alaosastot: 1) Ennen koulua annettava opetus, 2) kouluosasto, 3) lastenkodit, 4) työsiirtolat, 5) opettajain valistaminen, 6) koulukirjastot, 7) siveellisesti ja ruumiillisesti vajavaisten lasten opetus, 8) koulukinematograafit, 9) kouluverstaat, 10) opintoretkien osasto, 11) esteettinen kasvatus (dramaattinen, musikaalinen, tanssi, kuvaavat taiteet), 12) poliittisen kasvatuksen osasto.

Valistusosaston hoidossa oli seuraava määrä lapsia: kodeissa ja siirtoloissa 62,000, lastenseimissä ja tarhoissa 32,000, 258:ssa kaupungin koulussa 95,000 kaupungissa ja 114,000 maalla, vajalahjaisten kouluissa 3,000 lasta. Opettajakursseilla oli 6,000 henkeä. On sekä lyhyttä että pitkäaikaisia kursseja.

Nämä kuivat numerot ja otsakkeet kertovat siitä valtavasta työstä, jota vallankumouksen ahjossa tehdään uuden ihmispolven luomiseksi, joka on vievä perille vallankumouksen perinnön, rakentava uuden yhteiskunnan.

JUTUN JATKOA

Saksan oikeisto-riippumattomain johtajat

Saksanmatkastaan on Kommunistisen Internationalen puheenjohtaja S. Sinovjev kirjottanut hyvänlaisen kuvauksen: 78 isoa sivua. Kertoo siinä vaikutelmiaan. Esittää suorasukaisin. Huomiotta oikeistoriippumattomien johtosakista.

Ensinnä Rudolf Hiferding — pörssiherran tai pankintirehtöörin näköinen, niissä piireissä tuttukin, samoin kuin Englannin lähetystössä ja hienojen naisten salongissa. Ei käy työväen joukkokokouksissa. Ei usko vallankumoukseen — eikä muuhun kaan. Joukkojen kumouksellisuutta pelkää hän "alkeellisena" ja pilkkaa III:n Internationalen Idän kansojen herätyspolitiikkaa 'Khivan mullahien' muka kommunismina. On Kautskyn oppilas ja tämän rappoajan sijake, kirjanoppinut. Käyttelee kumouksellisia fraaseja, mutta kovin läpinäkyvästi. Haukkuu vasemmistoa "likakilpailusta" radikaalisuudessa. Sellainen kaupustelijan katsomus!

Hänen rinnallaan on "käytännön mies": Dissmann — ammattiyhdistysjohtaja, äsken vielä Legienin vastustaja, nyt oikea käsi ja seuraaja. Ukko käy jo kömpelöksi. (Legien on sittemmin kuollut. — Toim.) Tarvitaan notkeampi mies. Ja siihen sopii Dissmann sitä paremmin, kun on vähän "vasemmistolainenkin". Oikaistoriippumattomain teoreettisten johtajain yhdyssiteenä joukkoihin ovat nämä ammattiyhdistysmiehet, jotka ovat vasemmalla selvistä sosialistipatriooteista mutta eivät kannata Moskovaa. "Dissmann on uusi Noske", oli joku kommunisti sanonut.

Dittmann on sitten. Työläisylimystön tyypillinen edustaja. Ulkoasultaan ja käytökseltään "moitteeton" parlamentaarikko. Päässyt aika pitkälle alaspäin. Jenassa 1910 esitti Rosa Luxemburg hänet oppilaanaan ja kahdesti hän siinä puoluekokouksessa jo ennätti opettajansa pettää. Sodan aikana hän äänesti sotavarojen puolesta, kunnes kävi selväksi että scheidemannien asiat ovat toivottomat, jolloin liittyi riippumattomiin. Kohotti vankilalla osakkeitaan työväen silmissä. Meni scheidemannien kanssa ensimäisenä hallitukseen ja tuli sieltä viimeisenä pois. Moskovan kongressin aikana teeskenteli ystävyyttä kommunistien kanssa mutta sitten Saksassa esiintyi mustain juttujen levittäjänä..... Ilkeä ilmiö.

Crispien on mitättömyys. Muistuttaa menshevikkien ja sosialistikumouksellisten huonompia puolia. Fraasiratsastaja ja viisastelija. Hyväksyy proletariaatin diktatuurin "periaatteessa", mutta ei kansalaissodassa. Hyväksyy väkivallan, mutta ei terroria. Komea puheessa, mutta pelokas, kun on tosi käsissä. Sosialistisen poroporvarillisuuden perikuva.

Ledebour on ominainen olio, 1848 aikaisen demokraatin tyyppiä, jonka turhamaisuutta oikeistojohtajat ovat imarrelleet työntäen hänet eteensä kyltiksi. Ei ole koskaan ollut marxilainen eikä tule olemaan. Esiintyy "aatteellisena" saarnaajana, profeettana. Vatkuttaa terrorin vastustamistaan. Älykkäimmät oikeistolaiset käyttävät ukkoa hyväkseen ja pitävät tavallaan pilkkanaan, mutta työväkeen nähden se on veristä pilkkaa, sillä se auttaa valkokaartilaisia valmistamaan terroriaan.

Muita Riippumattomain oikeistojohtajia on täti Louisa Ziez jota Sinovjev epäkohteliaasti nimittää varpusenpelätiksi, puoluesihteeri, joka pitää kiini arvostaan. Sitten Kurt Rosenfeld, asianajajatyyppi, joka horjuu oikeiston ja vasemmiston välillä ja itku äänessä vakuuttaa päinvastaista kuin vakuutti eilen. Moses on synnytyslakon agitaattori, uuden oikeiston keskuskomitean jäsen. — Sitten ovat oikeistolaiset vetäneet mukaansa kyllikseen Theodor Liebknechtin, Karlen veljen — muuta ansiota hänellä ei ole.

Ja heidän vierainaan istuivat ranskalainen Grumback, joka koko sodan etenten palveluksessa panetteli Saksaa; sitten Martov, joka joksikin aikaa varusti länsimaiden vallankumousvastustajat aineksilla, sekä Jean Longuet, joka näytti huonosti viihtyneen seurassaan ja pani vastalauseen Martovin puhetta vastaan.

Siltä siis näyttävät "vasemmistolaiset" vallankumouksen vastustajat Saksassa.

Liikepulat

Sellaisessa yhteiskunnassa, missä kulutus määrää tuotannon suuruuden, ei ole vähintäkään tilaisuutta liikepulille. Tällainen aikakausi oli olemassa ennen kapitalismin syntyä. Tällainen ajanjakso lähestyy reippain askelin, ollen kysymyksemme edessä. Näiden kahden ajanjakson välinen aika on kapitalistinen ja me elämme nyt viimeisiä asteita kapitalistisessa yhteiskunnassa. Ennen kapitalistista aikakautta vallinnut aika ei voinut pysyä sellaisenaan sentähden, että siltä puuttui kokonaan mahdollisuus siihen. Maailma oli tuntematon sen aikuisille ihmisille. Kehityksen ensimäiset oraat oli vasta nähtävissä. Tiede taisteli voimatonna kaikkinaisten puutteiden ja vaikeuksien alaisina. Tiede ei voinut pakottaa ihmistä siitä yksilöllisestä alennustilasta, mihin olemassaolon taistelu oli sen jättänyt. Niinpä heikomman ja väkevämmän välinen taistelu perustui vääryyteen ja sortoon. Seuraus tästä oli, että heikompi sortui ja väkevämpi voitti. Sitä mukaa, kun kehitys edistyi ja tiede valtasi alaa, käytti väkevämpi sitä hyväkseen: sorti alitusessa taisteluissa heikompaa, valloitti kaiken omaksi edukseen ja niin oli kapitalismin mahtava aikakausi seurauksena siitä.

Kapitalistinen aikakausi on avannut maailman ihmisen käsitettäväksi kokonaisuudeksi. Se on sorron ja veren hinnalla kohottanut sorretutkin käsittämään, ettei tämäkään järjestelmä ole pysyttämisen arvoinen, vaan sen sijaan kukistettava, sitä parempi mitä pikemmin. Tämä prosessi on parhaillaan käymässä. Mahtavia yksinvaltoja kaatuu ja tilalle rakennetaan todellisia kansanvaltoja, joissa kapitalismin kukkaset eivät voi versoa. Ei liikepulat näyttele ominaista osaansa, sillä kulutus määrä sen, mitä tavaraa on tarvis tuottaa ja minkä verran kutakin lajia. Mutta kun me emme vielä kaikki ole päässeet osallisiksi kaikesta tuosta, niin on meidän velvollisuutemme tutustua siihen, mitä meillä tänäpäivänä on.

On vielä ihmisiä, jotka ovat siinä luulossa, että liikepula on tahallinen, joidenkin ihmisten pahansuopaa ilkeyttä tai jotain sen tapaista. Tosi asia kuitenkin on, että liikepulat ovat kapitalistiselle järjestelmälle ominaiset ja sen ilettävimmät seuralaiset. Yksikään pääomanomistaja ei toivo liikepulaa näkevänsä. Se tuottaa tappioa kaikille, niin kuluttajalle, kuin tuottajallekin ja kärsimyksiä ja pettymyksiä työväenluokalle sekä nälkää ja kuolemaa kaikkialle missä köyhyys ja epätoivo vallitsee.

Pulakaudet ovat kansainvälisiä ja kansallisia, riippuen kulloinkin erinäisistä taloudellisista seikoista. Kansallisia ne voivat olla silloin, kun joku maa joutuu eristetyksi sodan tai jonkun muun seikan kautta niin, ettei raaka-aineista tai muuta tuotannolle välttämätöntä tavaraa ole saatavissa. On otettava huomioon, että jokainen maa on riippuvainen toinen toisestaan, toiset enemmässä, toiset vähemmässä määrässä. Kansainvälisiä pulat ovat silloin, kuten nytkin, kun kapitalismin luontainen tekijä — liikatuotanto — vaikuttaa niiden syntyä.

TUOKIOKUVIA VENÄJÄLTÄ

Junassa

Junamatka on elämän kiertokoululaiselle oiva oppipaikka. Pietarin—Moskovan välillä jouduin usein jutteluihin, jotka valaisivat monia vallankumouksen puolia. Kerronpa pari kohtausta.

Pimeässä työnnyimme Moskovan asemalla vaunuosastoomme: touhio, joka laahasi pienen lattian täyteen irtaimistoaan, pitkä sotilaspukuinen ja minä. Junan liikkeelle lähdettyä ja kun tavarat oli saatu paikoilleen, alkoi "orienteeraus". Ensinnä elintarvekysymys, sillä se on luonnollista syistä sydäntä (vatsaa) lähinnä. Todetaan, että meillä on kullakin leipää, yhdellä pullo värimehua, toisella neuvostoteetä ja yhteensä kaksi teekannua. Minä, jolla ei ollut "tsainikkaa", otan hakeakseni "kipjatokkia" ensi asemalta. Kun se tulee, seison paikallani jonossa vesikraanan edessä ja saan molemmat kannut täyteen.

Vaunussa sekotetaan höyryävät kupit ja tarjoillaan toisilleen pienistä sokeri- ja karamellivarastoista. Ja kun sitten, yksityiskynttilän valossa, syntyy sisäisen lämpimän kodikas tunnelma, alkaa juttelu. Touhio osottautuu suustaankin sukkelimmaksi. Pian olemme saaneet tietää, että hän on neuvostolaitoksen turkishankkija, juutalainen, ja valittaa, ettei tahdo saada. Talonpojat pitävät omastaan kiini. Ja pian on hän täydessä touhussa saarnaamassa uskontunnustustaan. Pikkuporvarin kannunvalamisviisaudella selittää hän mailman vallankumouksia, Ranskan j. n. e. Näkee, että Venäjän poroporvaristo, jolle tämä ala ennen oli aukko sivistyksessä, on hankkinut itselleen eräitä uusia ideoita.

— Ymmärrättekö tätä vallankumousta? kysyy hän. — Kuka tässä on voittanut? Koltshakit, kenraalit? Ehei. Eivät voita koskaan. Työväki? Ei, ei. Pieni on se sakki. Mutta musikat! Hän sanoo sen sanan erityisellä painolla, josta kuvastuu pelokas kunnioitus. Oletteko ollut maalla? Mikä muutos! Venäläinen musikka — se on nyt koko porho. Kaikki se on saanut, mitä ennen oli aatelilla, porvareilla. Ottanut kartanoista, vaihtanut viljalla, perunoilla. Ja syö kyllikseen (hän huokaa). Ja sitten ne on tulleet niin itsenäisiksi, arvontuntoisiksi. Ja kyllä ne vielä meille näyttävät, bolshevikeille ja meille kaikille.

Hän sanoo tämän suurella painolla ja nyrkeillä heristäen tahtoo herättää meissäkin sitä pelokasta kunnioitusta, jota tuntee Venäjän uusia isäntiä kohtaan. Ja taas seuraa tusinatietoja Ranskan vallankumouksesta. Koetan väittää vastaan. Osotan että nyt on olot toiset. Tosin on talonpoika tärkeä tekijä, mutta tärkeämpi on teollisuus, keskitetty talouskoneisto, jota talonpoikakin tarvitsee ja josta hän on riippuvaihen. Turkishankkija kohtelee väitteitäni ylhäisellä ylimielisyydellä, johon muukalainen kielenkäyttönikin antaa aihetta. — Ette tunne oloja, ette tunne musikkaa. Hän tekee mitä tahtoo, syö viljansa, läskinsä, polttaa viinaa!

Millä kateudella hän tätä kertookaan. Ja lopputulos on aina sama: musikka meitä tässä lopulta tanssittaa. Ei mitään. Musikan varassa on Venäjä.

— Teollisuus! sanoo hän halveksien. Onko meillä mitään teollisuutta. Paperidekreettejä! Mitä se tuottaa? Ei mitään. Musikan varassa on Venäjä.

Pitkä kumppanimme hymyilee. Ei niin kopeasti kuin turkishankkija, mutta hieman ylimielisesti hänkin. — Kyllä sitä sentään tuotetaankin, sanoo hän.

— Mitä?

Esimerkiksi varustetaan armeijaa. Ja harvasanaisesti, jouheasti esittää hän itsensä. On Simbirskin patruunatehtaan johtaja. Ja se käy. Tuottaa satojatuhansia patruunia. Ja saa raaka-aineita, puolvalmiseita. Niitä siis myös tuotetaan. Tuotanto lisääntyy. Hän tulee juuri keskuslaitosten toimistoista ja tietää, että eteenpäin mennään muuallakin. Ja tuotanto, teollisuustuotanto on työväen käsissä.

Ei hän esitä mitään uskontunnustusta. On tuskin bolshevikki. Mutta hän on teollisuuslaitoksen johtaja. Ja se tuottaa patruunia.

Turkistenhankkija vaikenee. Hän on hetkisen ajatustensa vallassa. Mutta siksi outo on hänelle tämä puoli asiasta, ettei hän jaksa siihen syventyä. Eikä kai tahdokaan. Hänen sisäinen vastavallankumouksellisuutensa lohduttaa itseään sillä ajatuksella, että on joku voima, joka voittaa bolshevikit, ja joka on häntä lähempänä. Hän huokaa. Ja siirtää juttelun muille aloille.

Asetutaan sitten makuulle. Touhio saa parhaan paikan, ylivuoteen. Kun hän kaivaa laukustaan kaksoislakanat ja laatii huolellisesti vuoteensa, sanoo pitkä mies leikillä: "burshui!" — Porvari!

— Niin mutta neuvostovalta on määrännyt, että junissa on noudatettava puhtautta ja varjeltava itseään syöpäläisiltä ja basilleilta!

Nauramme ja nukahdamme.

— — —

"Pietarilaisten" kanssa kelpaa mattaa osaa riita alkoi. Tieteellinen riita intelligenssin kesken siitä, kuinka siitä nyt yhteenvedot tehdään. Saatiin sekin lopulta selväksi ja koko valtavalle alueelle karkotettujen kokonaiskuva esitti kappaleen yhteiskuntaoppia. Merkillinen tutkielma.

— Mihin se joutui sitten?

Myytiin kai Amerikkaan, että saatiin varoja karkotettujen avustamiseen.

Pitkää ja ikävää karkotusaikaa käytettiin opiskeluun. Lukumiehet antoivat tunteja. Mutta oli eräs ylioppilas, jota ei saatu opettamaan. Miehemme kertoo:

Oli se aika junkkari. Pelasi vain korttia ja nauroi, kun me haukuimme. En ymmärtänyt silloin. Vasta myöhemmin selvisi. Se mies oli kai jo kymmenennen kerran karkotuksessa. Jo ikämies. Tehnyt propagandaa jossain Volgan mailla. Vangittu, karkotettu, karannut j. n. e. Nyt olivat miehen hermot niin pilalla, ettei voinut muuta kuin pelata korttia. Ja hyvä oli että pelasi. Sai hetken levätä ja koota voimiaan, sillä onpa niitä nyt kysytty. Hän oli näet Rijkov, korkeimman kansantalousneuvoston puheenjohtaja. — Ja siellä hän löysi tulevan sihteerinsäkin, suomalaisen Schottmannin.

Olihan siellä myös Svinhuvud, mutta ei puhuta hänestä tässä yhteydessä.

Toinen pietarilainen on ammattiyhdistysjohtaja, metallimies. Niitä joiden sisäinen tuli synnyttää loppumattomasti energiaa. Kaiket päivät paikoillaan Työn Palatsissa. Komentaa. Valvoo järjestäymistä, työkuria. Ja kun vaara uhkaa, vyöttää hän miekan kupeelleen, toisin sanoen revolverin, sillä miekka on leikkikalu, leipäveitsi. Ja lähtee rintamalle. Kertoo ensimäisestä Judenitshin hyökkäyksestä:

Oli tiukat paikat, suuri sekamelska. Karkureita, pettureita. — Mutta missä on päällikkö, päivystäjä-upseeri? Menen hänen asuntoonsa. Palvelija sanoo, ettei ole kotona. Katsoo tiukasti. Tyttö vavahtaa. Vedän revolverin, astun sisään. Siellä makaa mies täydessä humalassa. Kiskon sen autoon. Tulee tuntoihinsa vasta kun on sotaoikeuden edessä. Selvenee silmänräpäyksessä. Tietysti kuolemantuomio. Vien sen erikoiskomiteaan. Peters säälittelee. Mitähän jos armahtaisi — nuori mies. — Mahdotonta! —

Mutta vielä myöhemmin yöllä soitti Peters siitä asiasta. En voinut suostua.

Niin kertoi hän, ja minä muistin miksi pedoksi Peters, se "musta maalari" on Suomenkin lehdissä maalattu.

— — —

Vaatimaton, jo vanhanpuoleinen mies. Virolainen, vaikka ei enää osaa viroa. Piirin paperitehtaan isäntä. Kertoo niiden vaikeuksista ja käyntiin panosta. Mutta ne pyörivät nyt kuitenkin.

Ja paljon bolshevismin myrkkyä niiden kautta leviää. Niinpä niin. Kovia poikia ovat "pitertsit".

Tulee puhe talonpojista. Paljon niitä on, juonittelijoita ja junkkareita inkeriläistenkin keskuudessa. Kulakkeja, perunankasvattajia, joille pietarilaisten kalleudet ovat siirtyneet. Kyllä ne vallankumouksen antamat edut tuntevat. Uudet talot kaikilla. Ja kuopassa yhtä ja toista. Mutta valmiit ovat nurisemaan, jos jotain vallankumoukselle niiltä vaatii. Sissijoukkojaan sinne Suomen rajalle varustavat. Köyhempiään siihen houkuttelevat.

— Väliin täytyy niille olla kovanakin.

Läänin ispolkomin puheenjohtaja kertoo tapauksia. Mutta kun pari kertaa kokivat Judenitshin herkkuja, niin jopa tokenivat. Ja nyt sovitaan kyllä.

— — —

Muurmannin radalla. Vähän jälkeen valkoisten romahduksen. Syntyy juttelu keski-ikäisen rouvashenkilön kanssa. Miehensä on korkeampi rautatievirkailija. Nyt vangittuna Pietarissa. Mutta rouva ei ole yhtään huolissaan. Kyllä se selviää.

Rouva on kovin hanakka vetoamaan neuvostovallan laillisuuteen ja järjestykseen. Kertoo, kuinka punaarmeijalaiset tulivat kortteeria katsomaan. Hän otti ne kopeasti vastaan: Ei nyt olekaan 1918! Ette saa tehdä mitä tahdotte!

— No käyttäytyivätkö ne röyhkeästi?

Eipä suinkaan. Ja minä sanoin niille: olkaa hyvä ja katsokaa huoneet. Minulla on yksi liikaa, sihen saa tulla. Kohteliasta väkeä.

Ja sitten seurasi kuvauksia valkoiselta ajalta. Varsinkin panetteli rouva pahasti englantilaisia upseereita. Ylimielisiä olivat. Ajoivat pois matkustajat junasta, ottivat itse sijat, vaikkei ollut aina niin tarpeellistakaan. Ei niitä täällä kukaan enää sietänyt.

— Entä mitä pidätte vallankumouksesta?

Hm. Kyllä se näkyi, että hän mieluummin olisi ottanut porvarillisen komennon, mutta ei sellaista valkoista, vaan jonkun kuvitellun "tapauden". Ja leikinsekaisella huolettuksella kertoi hän siitä mullistuksesta, mikä on lasten aivoissa tapahtunut: Ajatelkaas kun tyttäreni tulee kokouksesta ja kysyy: Äiti, kenen ovat nämä huonekalut? — Meidän. — Mistä me olemme ne saaneet? Työlläkö? Mutta kaikki eivät ole työllään saaneet tällaisia. — Ja niin